

evenement!
het publiek

ange enthous-
pers". Maar
e artikel —
het eerste,
het ingezon-
ij al spoedig
in, dat hij
nd, „Op Zijn
beste". En

m de heeren
Sizoo, als
richten anti-
omstreken,
worden. Zij
Overzicht te
moest ver-

wam wel de
lat werk tijd
t een oogen-
n, maar toch
g aanvaardde
ryullen.

en.

eer begeerde
kkring in de
moest niet
zijn stof ver-
in tijd. „Des
lf zeven, ook
le brandende
om het over-
dat hij vond
oehouden.

Drie Provin-
s vanzelf tot
verschap. Hij
en was voor-
iets te praes-

de stad Gor-
de feestelijke
de Fransche
de stof, die
de gebeurte-
weste hadden
Drie Provin-
g geheel ty-
gegevens. Hij
t hun vroege
annen herin-
ij, die oogge-
ij, verzamelde
es (de jongste
eporle kachel
ellen, de een
ijnemendheid,
moest, kreeg
n, hem juist
hij nog wat
en de zaak
schrijven, of
het feuilleton,
n prachtig op

En Penning
om op den
eel gauw had
de overstroo-
ind geleisterd
oogste nog
zelf was „met
thik" en toen
eens op te
ondagsschool-
op dien voor-
leid.

gever.

ou ik mij ter
chalen werden
echt naar zijn

ededeeling toe-
wrongen zins-
aan beide ver-
heden moet
gebreken niet

urstelling niet
die elke week
rekte zich niet

ren te vermeh-
ning ze later
Het Beleg van
boekvorm had
van wat de
dat ze den ver-

teller in al zijn qualiteiten doen zien. De tiorkumsche lezers, die ervan hadden gesmuld, maar uiteraard niet de eischen stelden, die een Uitgever stellen moest, en daardoor de echte kern, de verhalen, hadden genoten, waren de juiste recensenten!

Welgemoed schreef Penning weer zijn overzichten en een enkele maal een feuilleton en daarin vond hij de eerstvolgende jaren volkomen zijn bevrediging. Aan uitgeverij, met al de daaraan verbanden narigheden, dacht hij niet: hij schreef en praatte in de kajuit van de Merwe-booten, en hij keuvelde niet de bakkers in hun werkplaats en op het kantoor, hij las zorgvuldig zijn kranten en verdiepte zich in beschouwingen over „een schrikkelijke catastrofe", waarop hij „het wereldgebeuren zag uitloopen" — tot de Nieuwjaarsdag van 1896 in die rust de groote ommekeer bracht en de gebeurtenissen in het verre Zuid-Afrika zijn hart in vuur en vlam zetten.

Zelf noemt hij dat moment „een keerpunt" in zijn leven en inderdaad begon het schrijven, het verhalen in boek vorm, van de Transvaalsche geschiedenissen, die voorgoed Pennings schrijversnaam hebben gevestigd en nog altijd, zelfs nu heel die historie is afgewikkeld en alle actualiteit ten eenenmale heeft verloren, veelgelezen en veelgeliefde lectuur vormen van jong en oud.

Het loont de moeite, de ontwikkeling van deze merkwaardige phase in Pennings leven afzonderlijk in een volgend artikel te bezien.

C. T.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Pestalozzi.

Deze bekende Zwitsersche paedagoog stierf 17 Februari 1827 en de beschaafde wereld maakt zich nu een eeuw later op, een oogenblik stil te staan bij de verdiensten van den man, op wiens graf het dankbare nageslacht de woorden plaatste:

Hier rust Heinrich Pestalozzi, geboren te Zürich 12 Januari 1746; gestorven te Brugg 17 Februari 1827. Redder der armen op de Neuhof, Leenaar des volks in Lienhard en Geertui, Vader der wezen te Stanz, Stichter der nieuwe volksschool te Burgdorf en München-Buchsee, te Ifferten, Opvoeder der menscheid, Mensch, Christen, Burger. Alles voor anderen, niets voor zichzelf. Zijn naam zij in zegening."

Ook wij willen een enkel woord zeggen over Pestalozzi's leven en streven.

De jonge Heinrich verloor vroeg zijn vader en werd door zijn moeder en haar trouwe dienstbode opgevoed. De gevolgen van deze opvoeding vallen in zijn geheele verdere leven op te merken. Zijn mannelijke eigenschappen kwamen niet voldoende tot ontwikkeling, zoodat het hem vaak aan energie en doorzicht ontbrak, om zijn ondernemingen tot een goed einde te brengen. Wel kenmerkt hij zich ook door een groote, haast moederlijke menschenliefde en een geest van opoffering, zoodat die gewoonlijk alleen in het vrouwelijk karakter wordt aangetroffen.

Hij studeerde voor predikant, later in de rechten, maar bracht beide studien niet tot een goed einde. Hij zou zich maar wijden aan den landbouw, kocht een stuk onvruchtbaar hei en bouwde daarop de „Neuhof". De meekrap- en groenteteelt, waarop hij zich ging toeleggen, mislukte en het geld van zijn vrouw ging daarmee verloren.

Toen heeft hij arme kinderen opgenomen, die 's zomers op het veld zouden werken en 's winters met weven, spinnen en handenarbeid al leerende den kost verdienden. Pestalozzi had evenwel zelf te weinig kennis van zaken, zoodat ook deze onderneming mislukte. De groote armoede, die het gezin leed, werd eenigermate gelengd door wat hij met schrijven verdiende. Het meest bekend werd zijn boek: Lienhard en Geertui. Dat boek ging er in, omdat het als een soort dorpsroman schetste, hoe de bevolking meermalen verdrukt en uitgebuit werd door degenen, die haar moesten regeeren en beschermen. Zoo iets vond weerklank in de harten der menschen van dien tijd. Schitterend is in het eenvoudige boekje de rol, die Geertui vervult. Pestalozzi werkt hier zijn liefkoosd thema uit, dat aan de moeder de eerste en voornaamste plaats toekomt in de opvoeding der kinderen.

Toen de Fransche Revolutie ook haar ellende over Zwitserland uitgoet, werd Pestalozzi in een klooster te Stanz de vader van de ouderlooze kinderen, die na de verwoesting van het kanton Unterwalden aan allerlei onthoring waren overgegeven. Al spoedig had hij er een tachtig bijeenvergaderd, hij at met hen, speelde met hen, werkte met hen, sloep met hen. Erg vlot ging het evenwel niet en hij werd misschien voor een totale mislukking bewaard, doordat de regeering het klooster noodig had, om er een militair hospitaal in te vestigen. Zoo moest zijn weeshuis worden opgeheven.

De volgende jaren vinden we Pestalozzi werkzaam te Burgdorf. Daar heeft hij in een kasteel een soort jongensinstituut ingericht, dat in dien tijd van slecht onderwijs naam kon maken, ofschoon het volstrekt geen model-inrichting kon heeten. Toen hij bericht kreeg, dat de regeering het kasteel weer noodig had, verhuisde hij met zijn instituut naar München-Buchsee, waar hij maar kort bleef.

Vanaf 1804 werkte hij te Yverdon (Ifferten), waar hij zijn grootste triumpfen vierde. Uit alle landen kwamen onderwijs-mannen kennis nemen van het werk van Pestalozzi. Bovendien maakte hij door geschriften zijn ideeën wereldkundig. In dit opzicht is vooral belangrijk zijn werk: „Hoe Geertui haar kinderen leert". De titel is eenigermate misleidend. Men zou haast een vervolg verwachten op Lienhard en Geertui, maar het boek bevat verder den naam Geertui zelfs niet en geeft eerst een scherpe critiek op de toenmalige manier van opvoeden en onderwijzen. Hij vindt veel onderwijs geestelijke moord. Gelukkig verzuimt hij niet, eigen betere inzichten in de plaats te geven. Voor verschillende vakken worden behartigenswaardige wenken gegeven. Pestalozzi wil naast woorden zaken leeren kennen en dringt aan op aanschouwingsonderwijs. Jammer, dat hij hier te veel in formalistische richting dreef. Zijn aanschouwingsonderwijs werd ten slotte weer machinaal, bleef te weinig zakelijk. Dat evenwel de noodige nadruk werd gelegd op de zoo onmisbare aanschouwelijkheid bij alle onderwijs blijft een verdienstelijk werk.

Pestalozzi zelf was geen practisch schoolman. Een groote inrichting kon hij niet besturen. Vooral, toen zijn vrouw hem ontvallen was, liepen de moeilijkheden te hoog. Hij kon de onenigheden tusschen zijn personeel niet oplossen. Wel wist hij zijn medewerkers geestdriftig te stemmen voor zijn idealen. Ook was de ijver, waarmee hij zelf het werk aanvatte, voorbeeldig, maar hij kon moeilijk iets duurzaam tot stand brengen. Toen hij naast zijn gewone school in de buurt van Ifferten ook nog een opvoedingsinstituut voor arme kinderen opgericht, moest hij al spoedig beide inrichtingen opgeven.

Als een gebroken man trok hij op 79-jarigen leeftijd zich op de Neuhof terug. Daar was hij zijn arbeid begonnen, maar had stuk voor stuk zijn idealen moeten opgeven. Zijn inrichtingen misten een voldoende financiële basis, die toch ook voor het welslagen van zijn werk noodig was. Nog twee jaar bracht hij daar bij een kleinzoon door.

Ongetwijfeld dankt de menscheid veel aan Pestalozzi. Zijn zedelijke en godsdienstige idealen kunnen de onze niet zijn. Hij is kind van zijn tijd en zoekt te veel het ideaal op te bouwen uit den mensch zelf. Hij mist de diepte van een Comenius. Het woord zelfhulp kent hij beter dan de alles reddende genade onzes Gods.

Als practicus mislukte hij telkens. Daarom is hij, hoeveel hij ook deed voor de doorvoering van het klassikaal onderwijs, voor het aanschouwingsonderwijs, voor den aanschouwlijken grondslag van het rekenonderwijs, voor de verheffing van de volksschool, toch het grootst als mensch, die bewezen heeft, dat de liefde de meeste is.

Gr.

G. MEIMA.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

De Zendings-Conferentie te Le Zoute.

II.

Het doet wel enigszins vreemd aan Prof. Richter te hooren verklaren, dat in het middelpunt der beraadslagingen stonden de vragen eener Afrikaansche schoolpolitiek. Op een zendingsconferentie zoekt men eerder de vragen naar de prediking van het Evangelie en de kerkstichting in het centrum van belangstelling.

Ook hieruit blijkt, dat de Angelsaksche geest zijn stempel op deze conferentie had gedrukt.

Prof. Richter is zeer met de beslissingen inzake het schoolwezen ingenomen.

In hoofdzaak werd toch daardoor het streven van de Duitschers weleer in hun Afrikaansche koloniën als juist erkend, en dit streven internationaal aanvaard.

Wat er dan besloten werd?

Het Afrikaansche schoolwezen behoort te worden ter hand genomen door de zending en door de regeeringen. De regeeringen moeten het geld geven en ontvangen daarvoor het recht om het peil van het onderwijs aan te geven en toezicht te houden.

De zending sticht de lagere en de volksscholen, en zorgt voor de opleiding der onderwijzers; de regeering richt de hogere en de vakscholen op, mitsgaders de universiteiten.

In de eerste drie of vier jaren wordt uitsluitend onderwijs gegeven in de moedertaal. Eerst na het vierde jaar zal langzamerhand het onderwijs in de taal der koloniseerende mogendheid worden ter hand genomen, en die taal zelf onderwijsvak zijn.

Wij kunnen met den juichtoon van Prof. Richter niet geheel instemmen. De vraag dringt zich aan ons op: komt het er niet op aan, dat op de hogere scholen aan Christus de eereplaats onthouden wordt? Mag de zending alleen op de kleine kinderen invloed uitoefenen?

Zeker, het is van belang, dat de verschillende zendingen nu tot overeenstemming zijn gekomen inzake het volk van dezelfde gedragslijn in de onderwijspolitiek. En al zullen de regeeringen overal niet dadelijk deze resoluties der conferentie aanvaarden, toch zal met name in Britsch-Afrika de uitwerking dezer besluiten niet achterwege blijven. In ieder geval kan in deze richting nu gewerkt

worden. En het helpt reeds veel, als men weet, welken kant het uit moet.

Zal de alliantie tusschen zending en regeering ook onvermijdelijk zijn, zij vraagt toch groote voorzichtigheid, merkt Prof. Richter op. En geen wonder! De scholen waren tot dusver zoo goed als geheel terrein van de zending; zelfs nu nog zijn zeker 90 pCt van de nagerscholen in haar macht. Maar de regeeringen hebben ontdekt, dat de scholen ook voor hun koloniale politiek van groote betekenis zijn, en zoeken naar een weg, om nu van dit middel gebruik te maken, ja, zelfs om heel het schoolwezen onder zich te brengen. Zelfs op de conferentie te Le Zoute, een zendingsconferentie toch, was er in de schoolsectie en ook in de volle vergadering een krachtig streven om deze aanspraken der regeering te erkennen! Publiek werd de gedachte verdedigd, om alle scholen in de Zuid-Afrikaansche Unie aan de regeering uit te leveren, daar de regeering evengoed godsdienstonderwijs geeft als de zending! Men geloofde zijn oogen niet, als men zulks leest.

Zoo bezien is het ook weer niet al te zeer te verwonderen, dat de conferentie bovengenoemde resoluties aannam. Wij hebben er dan in te zien, volgens Prof. Richter, een voortgezette poging der zending, om zich, trots de gouden ketenen van den onontbeerlijken regeeringssteun, tegen de toenemende aanspraken der regeering te verzetten.

Een vorig maal noemden wij eenige weinige dingen op, die in de sectie der Evangelieprediking en kerkstichting waren besloten en als resoluties aan de conferentie waren voorgelegd. Het was mager.

Prof. Richter deelt echter mee, dat het niet in de bedoeling had gelegen een breed program saam te stellen. Er waren toch vele moeilijkheden.

„De zending van de vorige eeuw heeft in het algemeen het Afrikaansche Heidendom beschouwd als tot in den grond bedorven en als hopelooze duisternis, dat met wortel moest worden uitgeroeid en geheel vervangen door het Christendom. Heden is men in vele zendingskringen geneigd, het Afrikaansche heidendom als praeparatio evangelica aan te zien, als een groote voorbereidingschool met het oog op het volle heil in Christus."

Het is bekend, dat zulk een radicale omkeering in de beschouwing heeft plaats gehad, en waarlijk niet alleen ten opzichte van het Afrikaansche Heidendom. Dat men zoo van het eene uiterste in het andere is gevallen, behoeft geen betoog. Maar wel spreekt het vanzelf, dat deze nieuwe opvatting een radicale verandering geeft in het beoordeelen van de zeden en gebruiken der Afrikaners.

Vroeger zag men daarin enkel barbarisme, zedelijke verwildering, onzedelijkheid, maar tegenwoordig een alles omvattende levensorde van de heidensche zede, die slechts op de hoogte van de Christelijke zede behoeft te worden gebracht, en daartoe van de wilde heidensche uitwassen moet worden bevrijd.

Een verrassend voorbeeld hiervan bood hetgeen werd meegedeeld over de dusgenaamde „initiations-riten", d.i. de jeugdwijding van beide geslachten tusschen den 10- en 14-jarigen leeftijd, in Oost- en Zuid-Afrika, welke wijding in den regel saamviel met de besnijdenis. Deze besnijdenisfeesten werden in zendingskringen als een barcht van het Heidendom beschouwd, en met de kerktocht werd er tegen gestreden, hoewel tevergeefs.

En ziet, nu deelde de bisschop van Massassi mede, hoe men daar die jeugdwijding der jongens, met feestelijke optochten en dansen aan het begin en het einde, met de besnijdenis en het wekenlange oponthoud in eigen gebouwde „besnijdenisdorpen", heeft overgenomen en gereinigd en kerkelijk gesanctioneerd!

„Wij waren verstomd", schrijft Prof. Richter. Nu, voor deze verstomming was oorzaak. Het verheugt ons, dat hij er tegen opgekomen is, wat hij noemt een „gregoriaansche accommodatie". Zulk een handelwijze moet volstrekt worden afgekeurd. Het is het prijsgeven van de meest waardevolle christelijke waarden en het binnenhalen van den heidenschen zuurdeesem en het openzetten der deur voor heidensche tuchteloosheid. Dit oordeel is waarlijk niet te streng.

Toch moet worden erkend, dat deze Anglikaansche besnijdenisfeesten een tot dusver maar al te zeer verwaarloosd punt aangripen.

De sterkste saambindende kracht in het Afrikaansche volksleven is het stamgevoel en de saamhoorigheid als familie. Overeenkomstig de methode, tot dusver door de zending gevolgd, werden bekeerlingen van het stamleven gescheiden, zonder dat de kerk de macht had, voor dit verlies iets in de plaats te geven. Kunnen wij, zoo vraagt nu Prof. Richter, in Afrika de kerk tot zulke sterke, opbouwende factoren opleiden, terwijl de kerk in het moederland dezen dienst niet verricht? Inderdaad, een gewichtige vraag, die nog niet beantwoord is.

Er was in deze sectie een kwestie, waarvoor met name de Amerikaansche en de Engelsche zending zich interesseerde.

Het is naar den geest van den tijd, om de Afrikaansche Inlandsche kerken zoo spoedig mogelijk algeheel zelfstandig te maken en ze van de zending „weg te organiseren". Feit is echter, en dat valt niet te loochenen, dat de Inlandsche leeraars niet